

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Podmínky ochrany vzhledu výrobku průmyslovým vzorem

Jaké podmínky musí splňovat vzhled výrobku, aby bylo možné jej chránit jako průmyslový vzor? Jaké změny v pojetí průmyslových vzorů přinese připravovaná novelizace na úrovni EU? Co zkoumá při přihlašování průmyslového vzoru Úřad průmyslového vlastnictví a liší se přezkum při přihlašování u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví? Uvedenými otázkami se blíže zabývá tento článek.

Pojem průmyslového vzoru a výrobku a jejich novelizace

Průmyslovým vzorem rozumíme vzhled výrobku^[1] jako celku nebo jeho části vyplývající z jeho znaků, zejména z linií, obrysů, barev, tvaru, struktury povrchu, a/nebo materiálu výrobku jako takového, a/nebo jeho dekoru.

S ohledem na neustálý vývoj technologií a potřebu práva na tento vývoj reagovat, je nyní v Evropském parlamentu projednávána novela nařízení, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o (průmyslových) vzorech Společenství. Tato novela by mimo jiné měla rozšířit definici průmyslových vzorů tak, že nově bude do definice zahrnut rovněž pohyb, přechod nebo jakýkoliv jiný druh animace znaků, které mohou přispívat k vizuálnímu vzhledu výrobku.

Změny by měla na základě plánované novely zaznamenat i definice výrobku samotného, která by měla nově zdůrazňovat, že se nemusí jednat pouze o fyzický předmět, ale rovněž může jít o jakýkoliv předmět, který se materializuje v digitální podobě. Nově by tak mělo být postaveno na jisto, že ochrana průmyslovým vzorem se vztahuje na výrobky, které jsou vizuálně vyobrazeny v grafickém znázornění, obsaženy ve fyzickém předmětu nebo jsou viditelné díky prostorovému uspořádání prvků, které mají tvořit zejména prostředí interiéru apod.

Průmyslový vzor je možné chránit prostřednictvím jeho registrace jak na národní, tak na evropské i mezinárodní úrovni, přičemž definice a kritéria způsobilosti k ochraně se od sebe v příslušných právních předpisech příliš neliší.

Kritéria zápisné způsobilosti

Rozhodne-li se původce zaregistrovat vzhled výrobku nebo jeho části jako průmyslový vzor a získat tak ochranu svých práv k průmyslovému vzoru, musí daný průmyslový vzor z hlediska hmotněprávních podmínek splňovat tzv. základní zápisná kritéria, aby byl způsobilý k ochraně. Základními zápisnými kritérii jsou:

- kritérium předmětu ochrany

Toto kritérium znamená, že průmyslový vzor může být zapsán a chráněn pouze v případě, že splňuje definici průmyslového vzoru a vztahuje se k právními předpisy definovanému výrobku. Jedná se tedy o pojmovou podmínku průmyslového vzoru.

- kritérium novosti

Toto kritérium znamená, že průmyslový vzor musí být nový, tj. před podáním příslušné přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti[2] nesmí být shodný průmyslový vzor zpřístupněn veřejnosti. Shodným průmyslovým vzorem se přitom rozumí průmyslový vzor, který se svými znaky pouze nepodstatně odlišuje od zapisovaného průmyslového vzoru. Pokud jde o pojem zpřístupnění veřejnosti, můžeme si pod ním představit zejména zveřejnění na základě zápisu do rejstříku nebo vystavení či užívání v obchodě zpravidla kdekoliv na světě, nikoliv však případy, kdy je s průmyslovým vzorem seznámena třetí osoba pod podmínkou důvěrnosti, ať již výslovně ujednanou či pouze předpokládanou.

- kritérium individuální povahy

Toto kritérium je spojeno s dojemem, který zapisovaný průmyslový vzor vyvolává u tzv. informovaného uživatele[3]. Individuální povahu má přitom pouze takový průmyslový vzor, který vyvolává u informovaného uživatele celkový dojem odlišný od celkového dojmu vyvolaného u takového uživatele průmyslovým vzorem již zpřístupněným veřejnosti.

Veřejný pořádek, dobré mravy a starší právo

Nad rámec výše uvedených základních zápisných kritérií je při zápisu průmyslového vzoru třeba dodržet ještě další kritéria, a to kritérium rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy a kritérium staršího práva.

Právo neposkytuje ochranu takovým vzorům, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy, tj. pravidly, na nichž je založeno fungování naší společnosti a obecnými morálními zásadami. Přihlášky průmyslových vzorů, které taková pravidla porušují, např. tím, že znázorňují nebo propagují násilí nebo diskriminaci, budou proto zamítnuty, přestože by jinak splňovaly veškerá zápisná kritéria a formální náležitosti pro zápis průmyslového vzoru.

Kritérium staršího práva směřuje na řešení situací, kdy je podána přihláška průmyslového vzoru, který je shodný s průmyslovým vzorem, který má dřívější právo přednosti, avšak tento průmyslový vzor s dřívějším právem přednosti nebyl přede dnem podání přihlášky nového průmyslového vzoru dosud zapsán, případně byl zapsán, ale nebyl dosud zveřejněn. V takovém případě je nutno zajistit, že ochrana bude přiznána pouze předmětu jediné přihlášky z těch, o nichž probíhá registrační řízení, a to tak, že existují-li kolizní přihlášky, bude nejprve do rejstříku zapsán průmyslový vzor s dřívějším právem přednosti, zatímco u přihlášky vzoru s pozdějším právem přednosti bude uplatněna námitka staršího práva. U průmyslových vzorů, které již byly zapsány, ale jejich přihlašovatel požádal o odklad zveřejnění, pak nezbyvá, než uplatnit překážku staršího práva po jejich zveřejnění.

Přestože by tedy přihlašovaný vzor splňoval základní zápisná kritéria, v případě svého rozporu s veřejným pořádkem či dobrými mravy či v případě rozporu se starším právem nebude moci být takovýto vzor do rejstříku zapsán.

Posuzování zápisné způsobilosti

Jak Úřad průmyslového vlastnictví, tak Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví po obdržení přihlášky průmyslového vzoru samozřejmě nejprve provádějí přezkum formálních náležitostí a pojmových znaků, nicméně z hlediska výše uvedených kritérií průmyslového vzoru je podstatný zejm. věcný průzkum, při němž se zkoumá naplnění shora uvedených kritérií novosti a individuální povahy.

Průzkum novosti průmyslového vzoru spočívá v provedení rešerše, na jejímž základě jsou nalezeny relevantní průmyslové vzory, které jsou porovnávány s přihlašovaným průmyslovým vzorem. Porovnávají se přitom jednotlivé vzhledově analogické znaky či prvky vzorů a posuzuje se, zda jsou v nich nějaké rozdíly a pokud ano, zda jsou tyto rozdíly podstatné či nikoliv. Nelze tak např.

konstatovat novost průmyslového vzoru, který vznikl pouhým zjednodušením staršího průmyslového vzoru tak, že některé vzhledové znaky staršího průmyslového vzoru byly vypuštěny.

Je-li shledáno, že přihlašovaný vzor naplňuje kritérium novosti, je třeba, aby zároveň naplňoval i kritérium individuální povahy. Přestože průzkum individuální povahy probíhá prakticky společně s posuzováním novosti přihlašovaného vzoru, neboť i v tomto případě dochází k porovnávání s relevantními vzory nalezenými při rešerši, liší se průzkum individuální povahy způsobem tohoto porovnávání. Při průzkumu individuální povahy totiž dochází k porovnávání celkového vzhledu průmyslových vzorů, a nejen jednotlivých znaků či prvků tvořících vzor.

S ohledem na výše uvedené se tak může v praxi stát, že zapisovaný vzor sice nebude shodný s veřejnosti již zpřístupněným průmyslovým vzorem – tj. kritérium novosti bude splněno, ale u informovaného uživatele přesto vyvolává celkový dojem, který se od dojmu vyvolaného již zpřístupněným průmyslovým vzorem neliší – tj. kritérium individuální povahy nebude splněno. Přihlašovaný vzor tudíž nebude moci být zapsán v případech, kdy přestože se od staršího průmyslového vzoru liší v celé řadě detailů, celkový dojem vyvolaný oběma vzory není odlišný.

K výše uvedenému je však třeba uvést, že přestože kritérium novosti i kritérium individuální povahy je obsaženo jak v předpisech České republiky, tak v předpisech EU, jejich faktický průzkum v rámci řízení o zápisu průmyslového vzoru do rejstříku zkoumá pouze Úřad průmyslového vlastnictví. Oproti tomu Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví se v rámci věcného průzkumu zaměřuje pouze na zkoumání pojmových znaků, tj. zda je přihlašovaný vzor průmyslovým vzorem, a dále na zkoumání toho, zda přihlašovaný vzor neobsahuje prvek, který odporuje veřejnému pořádku nebo dobrým mravům. V případě, že není naplněno kritérium novosti nebo kritérium individuální povahy, mohou třetí osoby požádat, aby byl zapsaný průmyslový vzor prohlášen za neplatný.

Závěr

Z výše uvedeného je zřejmé, že ne každý vzhled výrobku je možné chránit průmyslovým vzorem, ale je třeba, aby vzhled výrobku naplňoval příslušnými právními předpisy stanovená kritéria. Přestože při přezkumu zápisné způsobilosti u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví neprobíhá přezkum kritéria novosti a individuální povahy, nelze usuzovat, že vzor, který bude u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví zapsán, bude požívat ochrany, přestože uvedená kritéria nesplňuje. Uvedený postup Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví pouze klade zvýšené nároky na vlastníky starších průmyslových vzorů, kteří jsou tímto způsobem nuceni hlídat si svá práva a v případě rozporu s nově zapsaným průmyslovým vzorem tento průmyslový vzor napadnout zahájením řízení o prohlášení neplatnosti zapsaného vzoru. V praxi proto neplatí, že zápisem průmyslového vzoru má jeho přihlašovatel hotovo, ale je třeba, aby svá práva i nadále střežil a v případě potřeby se domáhal jejich ochrany.

Mgr. Dominika Valentová,
advokátní koncipientka

Doležal & Partners s.r.o., advokátní kancelář

Růžová 1416/17, 110 00, Praha 1
Koliště 1912/13, 602 00, Brno

Tel.: +420 222 544 201

e-mail: office@dolezalpartners.com

[1] Výrobkem se rozumí jakýkoliv průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět včetně součástí určených pro sestavení do jednoho složeného výrobku, obal, úprava, grafické symboly a typografické znaky, avšak s výjimkou počítačových programů.

[2] Právo přednosti (priorita) má ten účinek, že pro účely stanovení, která práva mají přednost, se den vzniku práva přednosti považuje za den podání přihlášky průmyslového vzoru. Právo přednosti (priorita) se ve většině případů kryje s datem podání přihlášky průmyslového vzoru u Úřadu průmyslového vlastnictví, příp. podáním přihlášky v kterékoliv zemi, která je členem Světové obchodní organizace či stranou Pařížské úmluvy.

[3] Informovaným uživatelem je osoba, která je znalá vzhledu do té doby veřejnosti zpřístupněných výrobků stejného druhu, nicméně není odborníkem na design ani právo duševního vlastnictví.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Zákon Lugovéhoho: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)